

SÖREN WIBE

Svepskäl! Genmäle till Holmberg & Johansson

Ingvar Holmbergs och Börje Johanssons svar på min kritik innehåller inget som får mig att mildra mina formuleringar. Infrastrukturutredningen är och förblir en rapport som inte lägger en tum till vår kunskap om infrastruktur och produktivitet och det är i denna enkla mening som resultaten är "luft". "Nonsens" är det av flera skäl, främst kanske för att *resultaten* är direkt givna av ingångsdata. Det är naturligtvis fullt tillåtet att arbeta med modeller där avkastningen på tex väginvesteringar *per definition* är direkt proportionella mot förädlingsvärdet per anställd. Men det gör en väldig skillnad om man berättar detta för läsaren eller om man håller tyst om saken. Om man förklarar vad som pågår förstår var och en att modellen inte säger någonting om var (i verkligheten) som väginvesteringar lönar sig. Om man emellertid tiger om sina antaganden (med avsikt eller därför att man inte själv förstår) och ger läsaren intrycket att *antagandet* är något *man kommer fram till*, dvs ett genuint *resultat*, så bedrar man läsaren (och möjligen sig själv).

I sitt svar vill Holmberg och Johansson mena att de hela tiden varit medvetna om tex den ovan nämnda svagheten. Men varför i Herrans namn skriver man inte det då? Varför skriver man då att man kan "peka ut regioner där infrastrukturinve-

steringar är lönsamma" (Temaplan [1991, s 58]) om nu det hela enbart är en "skiss" som rent allmänt skall illustrera något. Varför skriver man under sina resultattabeller (Temaplan [1991, s 172]) att orsaksmönstret som ger rangordningen mellan kommunerna återfinns i *infrastrukturen* om man vet att det är fel, och att rangordningen ges av ingångsdata, helt oberoende av infrastrukturen. Om "G-värdet" inte är en effektivitetsparameter, varför skriver man då att "G-delen kommer att påverka produktionsförmågan på ett likartat sätt som en teknikfaktor" (Temaplan [1991, s 163]). Och om skattningarna av kapitalåtgången har en sådan solid grund i informationsteorin, varför döljer man då det för läsaren och framställer det hela som om man arbetade med direkt observerbara data? Det är lätt att efter kritik säga att man inte menat vad man skrev eller att man misstolkats. Men en av infrastrukturrapportens karaktäristiska drag är just den tvärsäkra tonen som lämnar föga utrymme för alternativa tolkningar. Det rör sig inte om misstolkningar, vad det handlar om är direkta misstag från författarna.

Det är flera saker i Holmberg och Johanssons svar som kunde förtjäna en kommentar. De har tex rent fel då de beskriver hur mina kontrollskattningar tillgätt, se Wibe [1992, s 305]. Jag skall emellertid inskränka mig till en punkt, nämligen min kritik av rapportens svårbegriplighet. Rapporten är inte obegriplig i det avseendet att man inte förstår enskilda formler och ord. När jag talar om obegriplighet avses förhållandet att teorier och begrepp aldrig blir ordentligt ut-

SÖREN WIBE är docent i nationalekonomi och professor i skogsekonomi vid Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå.

redda, och de tänkta orsakssambanden aldrig klarlagda så att man förstår vilka mekanismer som verkar. Rapportens sammanblandning av resultat och antaganden är bara ett exempel på vådan av att arbeta på detta sätt.

På en punkt har dimman skingrats lite grann. I min kritik (Wibe [1992, s 313]) anförde jag bl a meningen... "den framväxande nätverksekonomis behov av personkontakter" (Temaplan [1991, s 76]) som ett exempel på svårgripbara begrepp och obevisade påståenden. Efter det att min artikel tryckts har en av mig oberoende journalist i *Länstidningen*, Östersund, blottlagt de i alla avseenden täta förbindelserna mellan Vägverkets led-

ning, det aktuella konsultbolaget och infrastrukturens vetenskapliga ledning. Det påverkar inte min bedömning av rapportens trovärdighet, men det ger mig i alla fall *en* konkret illustration av det svårgripbara men populära begreppet "nätverksekonomi".

Referenser

- Temaplan, [1991], "Infrastruktur, produktivitet och konkurrenskraft". I *Infrastruktur och produktivitet*, Expertrapport nr 9 till Produktivitetsdelegationen. Allmänna Förlaget, Stockholm.
- Wibe, S, [1992], "Infrastrukturutredningen. En riktigt usel rapport!". *Ekonomisk Debatt*, årg 20, nr 4, s 301-314.